

Жоров В.М. Напрямки вдосконалення господарського законодавства України / В.М. Жоров, А.В. Лобус // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 14-17.

Секція 2. Суб'єкти господарських правовідносин.

Жоров Владислав Миколайович, Лобус Анна В'ячеславівна

*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТА УКРАЇНИ

Господарське законодавство складає нормативну основу господарського правопорядку – правил організації, безпосереднього здійснення та управління господарською діяльністю.

Господарське законодавство – це сукупність нормативно-правових актів і правових норм, які регулюють відносини щодо безпосереднього здійснення господарської діяльності та управління (організації) такою діяльністю.

Господарському законодавству України притаманна низка характерних ознак, зокрема: значна розгалуженість і наявність великої кількості нормативних актів, що обумовлено об'єктивними (динамізм і складність господарського життя і відповідно – правового регулювання) та суб'єктивними (недостатня увага держави до упорядкування господарського законодавства та численні експерименти у сфері економіки, кожен з яких потребує спеціального правового регулювання) причинами [1, с. 40].

Поряд з цими рисами вітчизняному господарському законодавству притаманні тимчасові риси, зумовлені трансформаційними процесами у сфері економіки – від планово-розподільчих до переважно ринкових засад господарювання. Такими тимчасовими рисами, що віддзеркалюють перехідний характер господарського законодавства України, є: наявність у господарському законодавстві нормативних актів з різним ступенем адекватності сучасному стану ринкових відносин в Україні; стрімкість прийняття актів законодавства, що зумовлена об'єктивними чинниками.

Сказане свідчить, що господарському законодавству України (як законодавству перехідного періоду – від планово-розподільчої економіки до

Жоров В.М. Напрямки вдосконалення господарського законодавства України / В.М. Жоров, А.В. Лобус // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 14-17.

соціально спрямованої ринкової) притаманні риси, що свідчать про недоліки правового регулювання, насамперед: наявність застарілих положень, прогалин, колізійних норм, надмірно велика кількість нормативно-правових актів. Своєю чергою, численні вади господарського законодавства зумовлюють необхідність його вдосконалення [2].

Причинами недоліків у сучасному господарському законодавстві є: - наявність у чинному законодавстві численних вад (прогалин, колізій, застарілих та/або неефективних норм); - динамізм відносин у сфері господарювання (змінюваність залежно від появи нових технологій, видів договорів, форм співпраці суб'єктів господарювання, міжнародних зв'язків тощо), а також складність та багатоманітність цих відносин, що не завжди вдається врахувати при прийнятті нормативно-правових актів (першої редакції); - глобалізація економічного життя, поширення сфер діяльності транснаціональних компаній та промислово-фінансових груп, міжнародне співробітництво, участь України в міжнародних організаціях економічного спрямування; - зміни напрямів економічної політики держави за результатами проведення широкомасштабних експериментів, орієнтування України на вступ до міжнародних союзів економічного спрямування з відмінним від українського правовим регулюванням господарських відносини [3].

У подоланні цієї проблеми судова практика може зіграти позитивну роль.

Значення судової практики господарських судів розкривається через основні функції, які вона виконує, а саме:

- 1) показує сутність ефективності законодавства (передусім, цивільного і господарського) і сприяє його вдосконаленню;
- 2) є засобом забезпечення однакового застосування правових норм в типових ситуаціях вирішення спорів про право;
- 3) слугує індикатором фактичного стану правової (у тому числі судової) системи держави і вказує на напрями її вдосконалення;
- 4) сприяє розвитку господарського права як науки [4].

Так, зміни в регулюванні засад господарської діяльності дійсно потрібні, але перед тим слід провести повну ревізію всіх організаційно-правових форм, в яких мають можливість діяти суб'єкти господарювання. Зробити її більш

Жоров В.М. Напрямки вдосконалення господарського законодавства України / В.М. Жоров, А.В. Лобус // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 14-17.

уніфікованою і лише після цього приймати рішення про внесення якихось змін. Так само слід діяти і в інших сферах, які були врегульовані ГК України.

Для формування в країні продуктивної економіки з різною формою власності необхідні сучасні правові засоби, прогресивні методи і форми регулювання, реалізації і реформування господарських процесів. З цією метою діє господарське законодавство, що являє собою сукупність господарських законів. В Україні не створено достатніх правових основ ефективної економіки і вона не може цивілізовано увійти до світової ринкової системи.

Причинами цього є:

- 1) непродуктивність законодавчої основи реформування;
відсутність перспективних галузевих, регіональних і локальних програм розвитку економіки;
- 2) непрофесіоналізм апарату управління;
- 3) відсутність відповідальності за результати управління;
- 4) підміна державних інтересів корпоративними пріоритетами

Тому, необхідно велику увагу приділити вдосконаленню господарського законодавства України. На стані господарського законодавства негативно позначається відсутність чіткої регламентації процесу розробки, узгодження, експертизи та внесення на розгляд відповідних органів проектів законів та підзаконних нормативних актів. Не можна вважати нормальним для законотворення явищем внесення змін до нормативних актів невдовзі після їх прийняття, як це є у випадках із більшістю господарських законів, до яких внесено десятки змін і доповнень.

У законотворчій діяльності слід також суворо додержуватися принципу правової економії, який означає прийняття меншої кількості нормативних актів з одних і тих самих питань, використання методів інкорпорації та кодифікації як основних видів систематизації правових норм [5].

Важливим напрямом нормотворчої діяльності української держави у сфері правового регулювання господарських відносин є видання нормативних актів міністерствами, іншими органами державної виконавчої влади, органами господарського управління та контролю.

Принцип верховенства права та його реалізація в механізмі правового регулювання зумовлюють підвищені вимоги до змісту відомих нормативних

Жоров В.М. Напрямки вдосконалення господарського законодавства України / В.М. Жоров, А.В. Лобус // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 14-17.

актів господарського законодавства, відповідності їх іншим законодавчим актам та узгодженості з раніше прийнятими актами. Як уже зазначалося, для впорядкування видання міністерствами, іншими органами державної виконавчої влади нормативних актів щодо забезпечення охорони прав, свобод і законних інтересів громадян, підприємств, установ та організацій в Україні з 1 січня 1993 року було запроваджено державну реєстрацію Міністерством юстиції і відомчих нормативних актів.

Отже, господарське законодавство України загалом належно регулює господарські відносини, що існують між суб'єктами господарювання, а також між ними та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Разом з тим, як свідчить практика застосування ГК України та інших нормативно-правових актів господарського законодавства суб'єктами господарювання та господарськими судами, нормативні акти вимагають постійного оновлення і удосконалення з тим, щоб адекватно закріплювати в правовій формі функціонування суспільних відносин у сфері господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Господарське право: Навч. посібник у схемах і таблицях / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 616 с.
2. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 688 с.
3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е вид., перероб. і допов. / За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини; кол. авт. О.А. Беяневич, О.М. Вінник, В.С. Щербини та ін. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 720 с.
4. Актуальні проблеми господарського права: навчальний посібник / За ред. В.С. Щербини. — К.: Юрінком Інтер, 2013. — 528 с.
5. Вінник О. Господарське право: навчальний посібник. — К.: Правова єдність, 2009. — 766 с.

Науковий керівник:

Дерев'янко Богдан Володимирович, д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки ННІ права СумДУ